COMPETENȚELE PROFESIONALE ALE BIBLIOTECARULUI ÎN SOCIETATEA CUNOAȘTERII
(Studiu de caz)

Lilia POVESTCA

The shift from the information society to the knowledge society implies the development of professional competences specific to the specialized library staff. The scientific aspect of the article is based on continuous professional training that contributes at deepening and updating knowledge, developing skills, abilities and attitudes in line with functional obligations, assimilating new knowledge and attitudes conditioned by changes in the libraries' field.

Bibliotecile contemporane în ultimele decenii trec printr-o evoluție rapidă. Trecerea de la societatea informațională la societatea cunoașterii presupune o schimbare a instituției infodocumentare. Fenomenele importante ca explozia informațională, biblioteca electronică, Acces Deschis, schimb de date etc. impun profesionistului din domeniul informației, competențe profesionale specifice.

Instruirea şi educaţia permanentă a bibliotecarilor şi a specialiştilor din domeniul informării constituie în prezent o problemă extrem de importantă, pentru care instituţiile infodocumentare trebuie să găsească soluţii adecvate, să deţină politici clare privind formarea şi dezvoltarea profesională continuă a personalului, să stabilească noi nivele de competenţe ale acestuia, pentru a îmbunătăţi calitatea serviciilor şi a produselor oferite utilizatorilor.

Specialiștii din domeniul infodocumentar cel mai mult au necesitatea dezvoltării competențelor profesionale. Într-un interviu, Jean Michel, specialist din Franța, afirma că „*paradigmele se schimbă rapid, metodele și instrumentele la fel. Trebuie actualizate cunoștințele, este nevoie să dobândești în permanență altele noi. S-ar putea imagina la ora Internetului ca specialiștii să-și continue munca cu instrumentele anilor 60 sau să rămână «fixați» la schema învățată în instituția de învățământ, odată pentru totdeauna, la vârsta de 20-25 de ani?* ” [1, p. 15].

Învăţarea pe tot parcursul vieţii a personalului de specialitate din biblioteci este stipulată într-o serie de acte legislative şi normative aprobate în Republica Moldova: *Codul educaţiei al Republicii Moldova* [2, p. 17-52]; *Legea cu privire la biblioteci* [3, p. 141-147]; *Regulament privind modul de conferire a categoriilor de calificare personalului de specialitate din biblioteci* [4], documente care trebuie să asigure educaţia profesională la cel mai înalt nivel, accentuează necesitatea dezvoltării profesionale a bibliotecarilor.

În acest context, una din prioritățile importante este de a oferi personalului de specialitate din biblioteci posibilități și condiții de instruire continuă, medii moderne de cunoaștere și dezvoltare prin forme și metode interactive de cultivare a competențelor profesionale.

Pentru a înțelege ce competențe profesionale sunt necesare personalului de specialitate din biblioteci, precum tendințele și nevoile de formare profesională, a fost realizată cercetarea privind studierea necesităților de formare profesională a personalului de specialitate din bibliotecile instituțiilor de învățământ superior din Republica Moldova.

Scopul studiului a fost axat pe determinarea nevoilor de formare profesională continuă a personalului de specialitate din bibliotecile instituțiilor de învățământ superior din Republica Moldova.

Obiectivele cercetării: stabilirea nevoilor de dezvoltare a competențelor profesionale; evaluarea percepțiilor bibliotecarilor privind posibilitățile de formare profesională continuă; determinarea preferințelor de formare profesională continuă; studierea în ce măsură specialiştii consideră programele de formare profesională continuă necesare şi benefice.

Ipoteza de cercetare: personalul bibliotecar conştientizează schimbările din domeniu și necesitatea formării profesionale continue.

Metodologie. Pentru realizarea scopului menţionat, a fost efectuat un sondaj de opinie pe bază de chestionar cu ajutorul căruia au fost colectate date cantitative. Chestionarul a inclus 20 de întrebări structurate, având ca scop colectarea informației dorite. Chestionarul a inclus întrebări închise, deschise, mixte, precum și întrebări de scală.

Cercetarea s-a efectuat în perioada februarie-martie 2019, pe un eșantion de 132 de respondenți, personal de specialitate din bibliotecile instituțiilor de învățământ superior din Republica Moldova. Sonda-

jul a fost realizat online. Chestionarul a fost distribuit la 25 de biblioteci universitare. Răspunsuri au fost primite de la 18 instituții.

Concluzii. Rezultatele cercetării confirmă ipoteza că specialiștii conștientizează schimbările din domeniu, remarcă dinamica profesiei și transformarea bibliotecarului odată cu modificările din societate, au nevoie de a-și ridica calificarea și dezvolta competențele profesionale (97,7%). Respondenții sunt de părere că trebuie să cunoască tehnologiile informaționale (94,7%), să posede spirit creativ (68,9%), să cunoască limbi străine (49,2%), să desfășoare activități de cercetare în domeniu (43,9%), să posede cunoștințe de management și marketing (40,2%). Bibliotecarii conștientizează (94,7%) că participând la programe de formare continuă, pentru a dobândi și dezvolta competențe profesionale, aceasta le va permite să-și asigure un anumit succes în activitatea profesională și să dezvolte o carieră în biblioteconomie. Actualizarea continuă a pregătirii profesionale este importantă în mare măsură. Doar fiecare al treilea bibliotecar consideră că actualizarea continuă a pregătirii profesionale este foarte importantă. Bibliotecarii apelează la diferite Centre pentru a urma programe de formare continuă. Cu toate acestea, destul de mare este numărul persoanelor care, în ultimii cinci ani nu au urmat niciun curs de formare continuă (12,1%), iar jumătate dintre respondenți au urmat doar 1-2 cursuri de formare (50,8%). Media de satisfacție, privind programele de formare la care au luat parte, este de 4,17 din 5 puncte. Putem evidenția faptul că respondenții preferă formare profesională continuă cel mai mult de tip tradițional prin prezența fizică la curs. Sunt puțini dintre cei care consideră că prin participarea la programele de formare continuă le vor fi recunoscute competențele profesionale la locul de muncă (9,8%) și siguranța locului de muncă (7,6%). Majoritatea dintre respondenți consideră formarea profesională importantă și necesară, au nevoie de instruire continuă (90,9%). Respondenții optează pentru subiectele privind dezvoltarea competențelor digitale, management și marketing de bibliotecă, inovații și servicii moderne pentru utilizatori, dezvoltarea competențelor de comunicare, bibliometrie și scientometrie, managementul proiectelor.

Pornind de la aceste rezultate, accentuăm una din problemele esențiale cu care se va confrunta domeniul biblioteconomic – dezvoltarea competențelor necesare personalului prin formare profesională continuă. Specia-

liștii din domeniul infodocumentar trebuie să fie în pas cu schimbarea, mereu preocupați de formare și autoformare, fiindcă sunt puși în situația de a-și regândi și reorganiza permanent experiențele, pentru a putea dirija modificarea în societatea cunoașterii.

Referințe:

1. MARINESCU, N. *Dezvoltarea profesională biblioteconomică*. Iași: Princeps Edit, 2007. 155 p. ISBN 978-973-1783-44-4.
2. Codul educației al Republicii Moldova: nr. 152 din 17.07.2014. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2017, nr. 319-324, 24 oct., pp. 17-52.
3. Legea cu privire la biblioteci: nr. 160 din 20.07.2017. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2017, nr. 301-315, 18 august, pp. 141-147.
4. Regulament privind modul de conferire a categoriilor de calificare personalului de specialitate din biblioteci: Legea Ministerului Culturii nr. 17 din 05.02.2015. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* [online], 2015, nr. 115-123. [citat 23.09.2018]. Disponibil: http://lex.justice.md/-viewdoc.php?action=view&view=doc&id=358722&lang=1

Recomandat
Nelly ȚURCAN, dr. hab., prof. univ.